

Cussegl da vischnaunca
42-200972012

Stradun principal - Via Sursilvana

Project e credit per ina sanaziun totala (inclusiv canalisaziun – illuminaziun e parcadi Centrum)

M E S S A D I

dalla suprastonza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziada signura presidenta
Preziadas signuras cusseglieras
Preziai signurs cussegliers

Il stradun principal "Via Sursilvana" ei gia dapi onns en in fetg schliet stan. Oravontut la cuvrida ei donnegiada (numerusas sfendaglias). Las sondaziuns digl Uffeci da construcziun bassa dil Cantun documenteschan che la schliata qualitat dil stradun deriva dil material da fundaziun. Quel corrispunda buca pli allas pretensiuns d'ina via principala cantunala, specialmein era muort las tonnaschas dils camiuns. Consequentamein sto la Via Sursilvana vegnir sanada da rudien.

El program d'investiziun per ils onns 2008-2012 ed el preventiv 2012 ei ina sanaziun dalla Via Sursilvana naven dalla sbuccada Via Chischliun (Disentiserhof) entochen alla Casa Cumin previda. Il project sco tal vegn realisau dil Cantun sut l'egida digl uffeci da construcziun bassa.

La Via Sursilvana ei fetg frequentada. La dumbraziun permanenta a Davos-Mustér indichescha pigl onn 2010 ina frequenza annuala dad 1'311'290 vehichels. La media per di munta a 3'593 vehichels, la frequenza maximala a 6'247. En cumparegliazion stat il tunnel dalla Cresta denter Mustér e Sedrun cun ina frequenza annuala da 788'385 vehichels ni il pass dil Gelgia/Silvaplana cun 1'187'752 vehichels. Quellas frequenzas attestan ch'ei setracta d'in stradun principal fetg frequentau. Perquei ei ina sanaziun urgentamein necessaria e motivada.

Cunquei ch'ei setracta d'ina via cantunala, decidan primarmein las instanzas cantunalas, schebein quei stradun vegn sanaus. A vesta dall'urgenza d'ina sanaziun, ein ellas prontas da realisar els proxims treis onns quei project. Quei sa denton mo succeder, sche la vischnaunca separticipescha als cuosts tenor las prescripziuns dalla lescha cantunala.

1. Project

La sanaziun totala cumpeggia l'entira construcziun dalla via sco era dils passapeis. Las adattaziuns allas piazzas privatas succeda tenor basegns. Mintga proprietari da terren sa denton medemamein sanar l'ulteriura surfatscha.

En quei connex eis ei indicau d'adattar, remplazzar e completar tut ils conducts che sesanflan el tgierp dalla via. Specialmein eis ei necessari da remplazzar la deflussiun dalla aua dalla via. Quella ei en in miserabel stan. La canalisaziun dall'aua tschuffa sco era igl allontanament dall'aua da plievglia duein vegnir adattai allas pretensiuns dil plan general pigl allontanament dallas auas. La Corporaziun d'aua Spina da vin completescha ed adattescha il medem mument siu conduct. Quei vala era per la reit da telecomunica-zion e pil provediment electric. Cun quella caschun vegn ins ad extender la lingia da provediment pil scaldament lontan Recal. Tuts pertuccai separticipeschan commensurada-mein als cuosts generals.

Dapi onns caschuna *il dutg dalla Val Mala* sil tschancun dalla traversada dalla Via Sursilvana problems hydraulics. Cun la sanaziun dalla via sa era quella traversada vegnir remplazzada, ina correctura ch'ei vegnida spustada dapi ils onns 2003/2004.

El contuorn dalla Via Sogn Placi vegn la sbuccada dalla via medemamein sanada ed adattada al nivel dalla via cantunala. Cheutras sa la separaziun dallas auas tenor il plan general pigl allontanament dallas auas vegnir preparada.

El decuors dils davos dus onns eis ei plinavon semussau ch'il cabel da provediment *dall'illuminaziun publica* ei defects e caschuna repetidamein disturbis. Quellas sligiazions provisorias ston vegnir adattadas. Perquei ei la sanaziun dalla illuminaziun publica medemamein ina cumpart dil project.

Cun quella caschun fuss ei indicau d'era sanar ed adattar il *parcadi Centrum* a Davos-Mustér alla nova situaziun.

2. Survesta dils cuosts

Il cuosts totals dil project muntan tenor il resultat dalla submissiun cantunala dallas lavurs d'impressari e las calculaziuns da cuosts per las ulteriuras spartas sco illuminaziun, tschabergal ed ulteriuras lavurs accesorias a frs. 3'224'000.--. *Quels vegnan reparti denter igl uffeci cantunal da contrucziun bassa e la vischnaunca. Il Cantun surpren rodund frs. 1'800'000.--.* Il cuosts per l'illuminaziun publica sto la vischnaunca purtar cumpleinamein. Entras la cumbinaziun cun la sanaziun dil stradun principal seresulta denton ina reducziun dils cuosts.

2.1 Via cantunala

Il cuosts per la cumpart dalla vischnaunca alla sanaziun dalla via serepartan suandontamein:

Lavurs d'impressari	frs.	214'000.--
Adattaziun vias communalas	frs.	23'000.--
Lavurs da cuvrada	frs.	522'000.--
Lavurs da serrer	frs.	15'000.--
Projectaziun e direcziun dallas lavurs	frs.	103'000.--
Taglia sin plivaleta 8%	frs.	<u>37'000.--</u>

Total frs. **914'000.--**

2.2 Canalisaziun

Cun la sanaziun dalla Via Sursilvana duei medemamein la canalisaziun vegnir sanada respectivamein completada ed adattada, quei cun riusguardar las finamiras stipuladas el plan general pigl allontanament dallas auas (concepziun generala).

La sanaziun dalla canalisaziun d'aua tschuffa cumpeggia la part a Sontget (colligiazion Via Sogn Placi entochen sut Hotel Rhätia) sco era differentas traversadas el contuorn dalla Via Sontget, dil parcadi centrum (Davos-Mustér) e dalla Via Sogn Sigisbert. Cuzun el contuorn dalla sbuccada dalla Via Sogn Placi, sco era el contuorn dalla Via Sontget dat ei cuntinuadamein disturbis che derivan d'in schliet stan dalla canalisziun e dils tumbins.

El medem mument duei finalmein il tschancun dalla canalisaziun dalla Val Mala atras la via cantunala vegnir remplazzaus. Quella sanaziun ei vegnida spustada dapi plirs onns cugl intent da cumbinar quellas lavurs cun la sanaziun dil stradun principal, resp. dalla situaziun dil passapei entuorn la Casa Cumin.

Las adattaziuns dallas colligiazions existentas van tenor art. 8, al. 2 dalla lescha davart igl allontanament e la purificaziun dallas auas a quen dil project da canalisaziun

La nova deflussiun dalla Via Sursilvana duei vegnir dimensiunada aschia, ch'ella sa era tschaffar las auas che derivan dallas piazzas e vias communalas resp. dalla separaziun dall'aua da plievgia e drenascha da baghetgs e piazzas cunfinontas. Las colligiazions alla canalisaziun d'aua schubra eifer la via vegnan medemamein exequidas. Il cuosts per las colligiazions ston vegnir purtai dil proprietari dalla parcella. La vischnaunca separticipescha a norma dil quantum d'aua.

La canalisaziun d'aua tschuffa ei ina cumpart dalla reit publica da canalisaziun. La canalisaziun d'aua schubra resta en proprietad dil Cantun. La vischnaunca ha tenor lescha cantunala da vias da procurar che canalisaziun e tumbins da deflussiun vegnan schubergiai e derschentai periodicamein.

Ils cuosts per la canalisaziun sepresentan suandontamein:

Lavurs d'impressari	frs.	270'000.--
Projectaziun e direcziun dallas lavurs	frs.	25'000.--
Taglia sin plivaleta 8 %	frs.	<u>25'000.--</u>
Total	frs.	320'000.--

2.3 Illuminaziun publica

L'illuminaziun publica fa daditg fastedis e duei vegnir integrada el project dalla sanaziun dalla via cantunala. Quei duei succeder cun la nova tecnologia da LED sco gia installau gl'onn vargau a Faltscharidas.

Ils cuosts per l'illuminaziun publica sepresentan sco suonda:

Lavurs vid la reit	frs.	73'000.--
Cazzolas	frs.	90'000.--
Projectaziun e direcziun dallas lavurs	frs.	13'000.--
Taglia sin plivaleta 8 %	frs.	<u>14'000.--</u>
Total	frs.	190'000.--

Cun quella investiziun ademplin nus era las novas recumondaziuns d'in diever spargnus dall'energia. A liunga vosta vegn quei ad esser ina necessitad.

2.4 Cuosts totals

Cumpart sanaziun stradun e passapei	frs.	914'000.--
Canalisaziun	frs.	320'000.--
Illuminaziun publica	frs.	<u>190'000.--</u>
Cuosts totals per la vischnaunca	frs.	1'424'000.--

Parcadi Centrum (Parcadi Claustra)

El medem mument cun la sanaziun dil stradun cantunal fuss ei indicau da sanar il parcadi Centrum cun dar ina nova cumparsa e d'utilisar quei spazzi public per la publicitad e per ils visitaders dalla vischnaunca e dalla Claustra. Quei project fuorma in'atgna fatschenta che vegn suttamessa pli tard allas instanzas communalas, tonpli che la realisaziun sa succeder pér la stad 2013.

3. Finanziaziun e realisaziun

La finanziaziun succeda a norma dallas prescripziuns dalla lescha cantunala da vias. Tenor quella sto la vischnaunca surprender cumpleinamein ils cuosts per la sanaziun dil passapei. Plinavon ha ella - tenor art. 59 dalla lescha cantunala da vias ed art. 35 dall'ordinaziun da vias - da separticipar tenor classa da finanzas 3 cun 50% als cuosts dalla cuvrida. Cunquei ch'il Cantun ha gia pagau contribuziuns al passapei, separticipescha el buca alla sanaziun da quel. A vesta da quella situaziun han ins anflau ina clav da repartiziun che tegn quen dallas prescripziuns cantunalas.

La vischnaunca separticipescha cun 10% als cuosts da fundaziun dalla via e dil passapei. Plinavon cun 50% alla sanaziun dil cordon dil passapei e cun 50% als cuosts dalla cuvrida. Ils proprietaris dils conducts da provediment han da surprender ils cuosts pil sfoss a norma dils cuosts effectivs ed ils cuosts da material e dall'installaziun. Ils cuosts dalla canalisaziun per la deflussiun dall'aua dalla via, che duei per part era survir sco lingia da transport per l'aua schubra, vegnan reparti denter la vischnaunca ed il Cantun a norma dil quantum d'aua (60% vischnaunca/ 40% Cantun).

Ils cuosts per la canalisaziun publica vegnan finanziaj cun mieds dalla finanziaziun speciala per ils implonts da dismessa e purificaziun. Quei vala era per la cumpart communalala alla deflussiun dall'aua schubra ordeifer il stradun cantunal.

La realisaziun da quei project ei pussevla mo en cumbinaziun cun la sanaziun dil stradun cantunal. L'approbaziun da lezza ei cheutras la premissa per la realisaziun dalla canalisaziun e l'illuminaziun.

Las lavurs ein instradadas entras igl uffeci cantunal da construcziun bassa e vegnan planisadas e survigiladas da lez. Il project vegn exequiut enteifer *treis onns*. La construcziun spira cun la cuvrida e la sanaziun resp. completaziun dallas lingias da provediment succeda 2012 sil tschancun Casa Cumin – Via Sogn Sigisbert che meina sin Claustra e 2013 sil tschancun Via Sogn Sigisbert – sbuccada Via Chischliun. 2014 vegn la cuvrida fina fatga. Ils tschancuns ein fixai entras igl uffeci da construcziun bassa e vegnan per part era dictai entras las lingias da deflussiun che ston vegnir colligadas cun las reits da canalisaziun existentas.

Cunquei ch'igl ei necessari d'adattar la sbuccada dalla Via Sogn Placi, preveda il plan da finanzas dalla vischnaunca medemamein la sanaziun da quella via. Ella vegn realisada sco project separau e cun ina procedura da perimeter.

Resumau constatein nus ch'ei setracta d'ina ovra comunabla dil cantun Grischun e dalla vischnaunca da Mustér che vegn realisada els proxims treis onns. Fertun ch'il Cantun surpren rodund 1.8 milliuns francs, sto la vischnaunca separticipar cun biebein 1.4 milliuns francs al project, quei tenor lescha cantunala. Ina realisaziun ei mo pussevial, sche omisdus partenaris separticipeschan. La suprastanza communalala recamonda al cussegl da vischnaunca da conceder quei credit, sinaquei ch'ina migliur dalla via la pli frequentada da nossa vischnaunca seigi pussevla.

Propostas

Sebasond sin quellas consideraziuns

p r o p o n a

la suprastonza communalal al cussegl da vischnaunca da:

1. conceder in credit da frs. 1'424'000.-- per la cumpart dalla vischnaunca alla sanaziun totala dalla Via Sursilvana naven dalla Casa Cumin entochen alla Via Chischliun, inclusiv canalisaziun ed l'illuminaziun publica;
2. suttametter quei conclus tenor art. 21, lit. c dalla constituziun communalal alla votaziun dil pievel.

Ils plans dalla via ein exponi per investa en stanza da publicaziuns officialas en casa communalal (1. alzada).

Suprastonza communalal Disentis/Mustér
Il president: Il canzlist:

Dr. Dumeni Columberg

Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 30 da mars 2012